

Коротких К.В., студентка
Науковий керівник – **Козак Ю.Г.**, д.е.н., проф.
Одеський національний економічний університет

АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ПЕРЕРОБНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Забезпечення сталого розвитку національної економіки та подальше зростання всіх її показників є основним завданням розвитку ефективної міжнародної діяльності як регіону так і країни. Однак, розбудова економіки неможлива без перегляду та аналізу якісної структури процесів, що відбуваються в економіці. Промисловість є важливою складовою економічної системи України, який визначає роль національної економіки в міжнародному поділі праці, динаміку її конкурентоспроможності.

У сучасному світі однією з основних рушійних сил економічного розвитку виступає міжнародна торгівля, яка є сферою міжнародних економічних відносин і являє собою сукупність зовнішньої торгівлі товарами, послугами, продукцією інтелектуальної праці всіх країн світу [6, с.11], але жодна операція куплі-продажу неможлива без конкурентоспроможного товару і тому постає питання які саме фактори впливають на міжнародну конкурентоспроможність підприємства у світовій економіці.

Під фактором конкурентоспроможності підприємств переробної галузі розуміють явища або процеси виробничо-господарської діяльності підприємства, наявність яких необхідно і достатньо для зміни критеріїв її конкурентоспроможності (якість продукції, витрати на її виробництво, імідж тощо), а отже і рівня конкурентоспроможності підприємства в цілому. У загальному вигляді фактор конкурентоспроможності підприємства – це конкретна складова її маркетингового середовища, за якою вона перевищує конкуруючі підприємства [4].

Унаслідок того що Україна протягом декількох років перебувала у стані глибокої економічної кризи, зараз сучасний стан її виробництва характеризується високим рівнем зносу основних фондів, їх фізичною та моральною застарілістю. Особливо це стосується галузей, що належать до переробного комплексу країни, який зазнав найбільших втрат. У зв'язку з цим аналіз сучасного розвитку підприємств переробної галузі є актуальним та необхідним.

Переробна промисловість підтримує міцні зв'язки з такими галузями економіки як: сільське господарство, машинобудуванням, яке постачає переробне технологічне устаткування, хімічній, мікробіологічній та харчовій промисловості. Між переробною і харчовою промисловістю існує тісний зв'язок. Цей зв'язок полягає в тому, що переробні галузі постачають сировину харчовій промисловості для подальшої її переробки, зокрема – спирт, олію, крохмаль, цукор тощо. Найефективніші зв'язки переробних підприємств існують із сільським господарством. Процес взаємодії сільського господарства з переробними галузями ґрунтується на організаційно-економічній технологічній єдності виробництва, зберігання і переробки продукції рослинництва і тваринництва. Переробна промисловість доповнює харчову і постачає сировину та напівфабрикати для подальшої переробки. Активні процеси міжнародної інтеграції актуалізують завдання підвищення ролі

переробної промисловості, її економічного зростання й конкурентоспроможності на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Переробна промисловість є однією з найважливіших складових загальнонаціональної системи будь-якої держави, її функція полягає в оптимальному задоволенні потреб населення країни якісними, економічно й фізично доступними продуктами харчування при переважному продовольчому самозабезпеченні держави з корективами на участь у глобалізаційних процесах [1].

Україна має добре розвинену переробну промисловість, на сучасному етапі однією з актуальних проблем у цій сфері є формування достатньої сировинної бази. Від кількості і якості сировини залежить обсяг виробництва кінцевої продукції.

Створення компактних сировинних зон навколо переробних підприємств диктується не лише скороченням транспортних витрат, але й тим, що у багатьох переробних галузях можна використати різну сировину для отримання кінцевої продукції.

Розвиток переробних галузей має орієнтуватися на підтримання балансу між сировинною базою та потужностями промисловості, а також між обсягами виробництва кінцевої продукції та можливостями її реалізації.

Неузгодженість в обсягах сировинних ресурсів і розмірах виробничої потужності призводить до:

- порушення ритму роботи;
- надмірного продовження чи скорочення тривалості виробничого періоду;
- недовикористання виробничих потужностей;
- нераціональних перевезень сировини і продукції [1].

Динаміку розвитку переробної промисловості України за більшістю видів продукції наведено в Табл. 1.

Таблиця 1

Виробництво основних видів промислової продукції переробної галузі

Показники	2013	2014	2015	2016	2017
Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	95,0	102,5	89,3	104,4	102,9
Перероблення та консервування фруктів та овочів	99,8	102,9	74,6	100,2	105,1
Виробництво олії та тваринних жирів	92,6	121,5	85,8	116,5	118,7
Виробництво молочних продуктів	100,5	100,1	91,2	98,6	102,1
Виробництво борошномельної промисловості, крохмалів та крохмальних продуктів	96,7	100,6	94,6	100,7	99,4
Виробництво борошномельної промисловості	102,0	100,5	95,2	99,5	96,2
Виробництво хліба, хлібобулочних і борошняних виробів	96,5	89,5	86,9	97,7	96,9
Виробництво напоїв	90,8	91,7	88,6	96,1	101,6
Виробництво тютюнових виробів	91,8	104,5	108,0	104,0	94,9
Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	94,1	98,6	92,0	102,2	107,2
Виробництво шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	92,7	84,0	84,5	101,5	107,0
Виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність	102,7	96,0	88,9	102,0	105,8
Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	80,7	85,8	84,6	101,1	118,4

Джерело: складено автором на основі: [3].

Проаналізувавши дані за 2013-2017рр. ми бачимо, що на протязі обраного періоду зростає частка реалізації продукції високотехнічних галузей:

- Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів підвищилось з 5,6% до 7,1%;
- Виробництво шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів з 3,0% до 5,3%;
- Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції з 5,7% до 7,4%.

Поряд із цим спостерігаються зворотні тенденції щодо виробництва окремих видів продукції, спричинені об'єктивними причинами: у цукровиробництві – зменшення виробництва цукрових буряків та засушливі погодні умови в більшості регіонів країни, у галузі виробництва хлібобулочних виробів – зменшення загально споживання. Зниження виробництва м'ясних виробів, спричинене як занепадом галузі скотарства, так і заміщенням значної частини пропозиції за рахунок імпорту аналогічної продукції.

Отже, проведені дослідження дозволили проаналізувати сучасний стан підприємств переробної галузі України та сформувані пропозиції щодо розв'язання наукової проблеми забезпечення ефективного використання виробничого потенціалу підприємств переробної промисловості.

Для того щоб переробні підприємства могли не тільки виживати, але й успішно розвиватися, їм необхідно випускати якісну, конкурентоспроможну продукцію. Для виконання даних цілей підприємствам потрібно прийняти стратегію стабільного економічного розвитку на основі розробки й упровадження комплексу ефективних заходів, в основі яких покладено схему формування організаційно-економічного механізму стабілізації економіки підприємств переробної промисловості..

Список джерел:

1. Дудар Т. Проблеми підвищення конкурентоспроможності аграрної продукції на шляху входження України в світове економічне співробітництво// Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства. Економічні науки. Вип. 63. – Х.: ХНТУСГ, 2017. – С. 3-8
2. Зовнішньоекономічна діяльність: підприємство-регіон. Навч. посібник.-6- те вид., перероб. та доп. /За ред. Козака. -К.: Центр учбової літератури, 2016 г.-290 с.
3. Сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Ситник В.П. Трансформація АПК України в ринкові умови / В.П. Ситник. – К.: ІАЕ, 2002. – 518 с.
5. Ємельянова І. Класифікація факторів конкурентоспроможності аграрних підприємств / І. Ємельянова //Економіка. — 2010. — № 2 (102). — С. 20—23.
6. Козак Ю.Г. Міжнародна торгівля: підручник. Видання 5-те, перероб та доп.-Київ-Катовіце-Краков: Центр учбової літератури, 2015. -272 с.